

BOLETIN DECENAL

Idearium da Irmandade da Fala en Galicia e nas colonias gallegas d'América e Portugal

1917

PREZOS DE SUSCRIZÓN

Na Cruña, ó mes, 40 cts.

Fora, » 50 »

Coste d'un número 10 »

América 2 pts. trimestre

Número 20

Redacción

e administración:

CANTÓN GRANDE, 16

BAIXO

A CRUÑA

30 DE MAYO

VERBES D'UN APÓSTOL

DO EVANXELIO NACIONALISTA

por FRANCISCO CAMBÓ

VOSOUTROS, coma nosoutros, temos de ser sinceros, porque nas nosas arelas non hai nada que poida ofendere a ninguén. O pobo que reclama a súa liberdade a ninguén ofende. A liberdade dos pobos non vai contra de ninguén. Soyo poden ofendérense por iso os tirans ou os criados dos tiráns.

N'istes momentos todol-os pobos d'Europa e aínda d'outras bandas do mundo, dan a súa vida por afinar súa persoalidade. E chámasselles patriotas. Si un día unha potencia europea asolase as terras d'España e fixera eiquí súa dominación, eu penso que as únecas protestas fortes serían as nosas e as dos bascos, contra total-as imposicións e contra de total-as tiranías.

Na intensificación dos movementos nacionalistas influen as repercusións do conflito internacional. En nos, bascos e catalás, influen en dobre senso: no de que sentímonos invadidos por iste ambiente de sinceridade que axita as almas en loita e a ves polo esputáculo que nos dan total-ns nacións que non teñen reconecida súa persoalidade e agora recrámanna.

Fixaivos no caso d'Irlanda, tan unida a Inglaterra no instante do conflito. Sin dúbida reclama agora con mais afania o reconoci-

mento da súa persoalidade. Vede o que sucede na Rusia que non era unha nación senon un poder formidable e autócrata e agora n'ela as nacionalidás vivas tamén recraman súa persoalidade.

Non sei que grupo de nacións belixerantes será o que trunfe; pro sei que sairá trunfante o prencipio das nacionalidás.

A guerra actual prantea iste prencipio. Os dous grupos que loitan, discuten cal d'eles ha sere o que repersente a liberdade dos pobos. Rusia e Alemania sóbor si unha ou outra han facer a Polonia. Os Imperios Centraes amóstrannos o exempro das suas diversas nacionalidás, e Francia e Inglaterra din que loitan pola liberdade dos pobos balcánicos. O prencipio das nacionalidás deita, brota, por todo, e quere dicírese que sería un sagrilexio negar a liberdade dos pobos. Eisi reconécenno os países mais unitarios.

¿E poderemos ser nos a esceución? ¿Consintiremos que no momento no que se ven solucionando o problema de total-as nacionalidás d'Europa, o noso fique sin resolverse? Non poderemos consentilo; sería unha treición á hestoria, á raza, ó noso sentire, ó dereito ineloitabre do traballar por conseguir o desenrolamento da propia persoalidade.

N'istes momentos, coma catalás e bascos, todo galego que teña concencia de seu, ha sere nacionalista.

Os problemas nacionalistas non teñen ningunha somellanza c'os problemas políticos. Un problema nacionalista soyo *per accidens* é político. Diante dos problemas políticos collen opinións, tendencias, axustes. Diante do problema nacionalista falan samente os sentimentos. O nacionalismo non se discute.

Diante dos problemas políticos colle a transación e collen as modificacións; pro diante do problema nacionalista, non. Porque o nacionalismo non é unha doutrina, nin unha visión persoal; é un feito, unha realidade, e co'as realidades non se pode facer senon acetalas coma cousa santa ou consideralas coma pecado e combatilas. Somentemente esnaquizaríanse cando finara seu espírito, o feito, a esencia da súa eistencia. D'outra maneira, non. Pro o que non pode sere é a astención, o tapal-os ollos diante da nacionalidá.

Toda sustancia nacionalista está na realidade co leitiva.

Un feito nacional pode durante anos non provocare un movemento nacionalista, porque esqueceron os cidadáns súa concencia; mas no instante que se produza aquela cons-

cencia, fica pranteado o preito nacionalista, Pra que non se produxese fora preciso que todol-os cidadáns s'axuntasen pra un suicidio colectivo.

De cantas obras fixo Deus, ningunha tan formosa com'a das nacionalidás. A nacionalidá non é unha obra de capricho, de perrencha; é a obra da natureza pol-a raza, pol-a língua. Por iso a nacionalidá non s'esnaquiza dende dentro nin de fora. Non hai invasión que poida co'ela. Vede que sucede nos Balkás: por aló pasaron séculos e séculos; pobos e pobos; más a nacionalidá rexurde aló a cada instante.

O home abstraído non existe; non existen os valores universaes. Si se produxesen viría a morte da humanidade.

O orixe de total-as conceicións do mundo está na idea da nacionalidá. No curso da Hestoria van alternando as nacionalidás c'o seu espírito que informa á humanidade, e si fallara iste espírito, os pobos dormirían ou finaríanse.

A nacionalidá de Cataluña, com'a de Baskonia e a de Galicia, non compretou aínda seu destino. Os movementos nacionalistas caracterízanse pol-a fecundidá: fecundan canto topan, engrandecendo o país.

No nome d'un partido non cantan os poetas, nin s'inspiran os artistas, nin s'intensifica o pensamento da humanidade, nin xurden as conceicións filosóficas, nin aumentan os grados da virtude d'un pobo, nin a cultura; en troques o contacto do movemento nacionalista os pobos transfórmanse. Pobos decadentes que están preto do abismo trócanse pol-o ideal en pobos d'expansión.

Cando aparece n'un pobo o movemento nacionalista, frolecen as artes e xurden conceicións que non deveñen soyo individuos, porque son tradicións de espírito, da raza; intensifícase a agricultura, e o campo e o espírito camiñan parellamente coma si quixeran atopar unha alma mais enxebre, mais pura.

Y é que o egoísmo é un gran puleador dos autos humanos, pro non d'abondo. O benestar material non abonda pra xenerar unha riqueza imaterial. A y-alma humana ten un latexo de seu. O home desexa que perdure sua persoalidade, que s'alongue mais que a sua propia vida, que s'eternice na Hestoria. Por iso os dous grandes sentimentos que fomentan os latexos espirituales da humanidade, son o sentimento relixioso y-o patriotismo rexional.

N'un pobo os individuos que sinten perder integramente unha nacionalidá viva que aínda non compretou seus destinos, que aínda non chegou o grado de grandeza que a sua autuación acuciaba, teñen un dobre estímulo. Xunto á grandeza do espírito

persoal, saben que o esquirbire os poetas alongan sua patria e aumentan o patrimonio do pobo, e o dobrar a produción d'un campo engrandecen a terra mesma, pois eisí o calor da terra nacional, todol-os pobos sintiranse ennobrecidos; xa que enton os homes obrigados a traballar saben que traballan pra quen ha vivire mais que iles.

Cataluña cando perdera o sentimento da sua nacionalidá non tiña pensadores, nin poetas, nin xuristas, nin casi comerciantes e industriás; o rexurdir aquel sentimento, total-as manifestacións do pensamento humano froleceron antr'os catalás.

Cando Sabino Arana quixo espertare a y-alma do seu pobo, non se poeocupou da vida política; pensou que tñase no primeiro termo que espertare no mais vivo a expresión da y-alma basca...

En Cataluña non son homes de negocios quenes dirixen o movemento nacionalista, non son tampouco comerciantes e industriaes, somol-os homes d'especulación os que estimulamos a aquiles, e moitas veces sin que nol-o agradezan. Pro non importa; porque comerciantes e industriaes son depositarios transitorios da riqueza d'un pobo.

O idioma é cuestión esencial de vida. Por iso os nacionalistas teñen de concentrar con mais afania tod'a sua aitividá na conservación, extensión e perfeicioamento do seu propio idioma. Un idioma non é samente un instrumento vulgar pra facérese entendere; o idioma é a expresión da y-alma colectiva d'un pobo. Un pobo que non s'espresa no seu idioma, é un pobo que vai morrer; un pobo que esquece seu idioma perde sua sensibilidade espiritual c'o emprego d'outros pra cspresare suas ideas e sentimentos que samente atopan doado reflexo no linguaxe natural.

Perdérase en Cataluña nas cidades; refuxiárase no campo; e hoxe trunfa nas cidades e nos campos.

Non deixedes morrel-o voso idioma. Si morrera seriades homes, mais non cidadáns. Vosa terra sería un territorio, mais non un pobo, porque non defendendo a libertade c'o linguaxe da y-alma, non defenderiades a primeira libertade.

A modestia é cousa louvabre nos individuos; nos pobos é pecado mortal. Non podemos ser modestos coma colectividá. Tedes que coidare sempre, adoitándoos a ilo, que a vosá raza é a primeira do mundo.

O nacionalismo prantea un problema compretado de goberno. Si hai concencia nacionalista hai cobiza de rexirse a sí mesmo e os seus destinos; hai o empeño do

propio Goberno; o contrario sería pensar que no mundo existen duas castas ou pobos: os que mandan e os que obedecen; os pobos escravos e os tiráns; e non é creíbel que un pobo queira donárese a sí mesmo o papel d'escravo.

O problema nacionalista non é un problema de bío Goberno, senon un problema de Goberno propio. Os nacionalistas desexamos gobernárenos a nos mesmos.

Nin a catalás, nin a bascos nin a galegos se nos goberna co'as nosas leises, co'a nosa língua, com'os outros pobos. E isto ¿non loita co sere da nosa raza?

Queremos a libertade que soyo ofende á tiranía.

Na estepa española hai hoxe dous oasis samente: Cataluña e Euskadi. Axiña haberá outro: Galicia, si Galicia ten istinto de conservación e espírito de perfeición.

O rexionalismo andalus

EN Andalucía, a rexión tan caluniada, hai un Centro Andaluz rexionalista, que ten asento en Sevilla. Este Centro publica unha notabre revista mensual, orgo da mais outa inteleutualidade d'aquela formosa terra.

Noméase dita revista Andalucía. O derradeiro número que chegou ás nosas mans contén traballos maxistraes. En todos latexa o sentimento rexionalista, forte e fondo.

Andalucía rifa c'os toureiros, trona contra do flamenquismo. E ten gabanza quentes para os rexionalistas catalás, bascos e galegos.

Copia tamén un artigo de Xaime Quintanilla que publicou A NOSA TERRA, falando das nacionalidás, traducido o castelán. Cóidao axeitado ás arelas andaluzas.

¿Que quer dicir isto? Que o noso ideal e un ideal vivo, un ideal redentor que axiña terá d'impoñérese, si España non desexa morrer vítima do reuma espiritual que ten tolleitas e entangarañadas suas estremidás periféricas, seus verdadeiros orgos de relación.

¡Até Andalucía aborrece xa de maneira fonda o bárbaro réximen unitario imposto por Castela!

A nova inteleutualidá andaluza sementa sin tréngolas o que ela chama rexionalismo transcendente, doéndose de non tere un idioma propio.

¿Oidelo galegos desleigados e imbéciles?... As rexións vivas d'España, tenden a sua man ás Irmandades da Fala.

¿Siquirán chamándonos ridícolos os compatriotas eunucos?

Nos, señor Rivas Moreno, que non entendemos de patria chica nin grande, senon de patria; nos que coidamos que o separatismo soyo existe en Madri, queremos para a rexións de España, d'acordo con Cambó, «tanta autonomía como a do Estado alemán que teña menos.»

¿Está craro?

CRITICA MIUDA

por ANTÓN VALCÁRCEL

VILLAR PONTE

Non quero, lector amigo, dáreche noxo crêndo que xamás oiches pronuncial-os apellidos que son teima de estas liñas, e que vives desabido de quen-os tén facéndoos lumiosos co brillo da fama. Tí, lector, si es galego, debes non esquenceres o nome do ilustre fundadore das «Irmándas da Fala», agrupacións que son pra que os espíritos, xuntándose no amore a Galicia, tramen a forza da personalidade galega; e si algún día chegas a abrangueres da masa castelanizante unha proba de respecto pra o galeguismo que en tí é filiación gloriosa, lémbrete de que esa respetuosa sinal de que é reconecido o teu dereito a teres a tua patria onde atopa seu alimento espiroal teu corazón, representa o medrado froito da semente que a man de un apóstol de Galicia botou no terréo das almas, sin outro medo que aquel que a sua mesma acucia de sementadore lle fixo sentire, ó se decatarse de que asopraba o vento nado n-aquelas desprezadoras turmas que, pol-as malas herbas que crían e alimentan, deshonraron o por diferentes razóns ennoblecido ollar das meniñas endereitadas cara a outura.

Villar Ponte ten-os seus ollos pra un eiscelso ollar. E un dos homes que ennoblecen as olladas cara arriba, porque, ademais de que sabe buscare no outo, semente a lus do purificado, ten o bento poder de trocal-os seus ollos en muxicas da larada de noble xenreira que leva no seu peito, para as outuras criadoras de maleza.

Esprito persoalizado co cultivo de sí mesmo, Villar Ponte ama o que non odia, porque odia o que non ama. No é un craro-obsuro o esprito de este gran galego. E unha incandescencia de ideas ben definidas, de sentimentos perfectamente enxendrados. Villar Ponte non maridóu o esprito co corazón, deica confundire n-un soio os dous grandes departamentos da ánima; non. Pensa, e as suas ideas son cerebraes; sinte, e cordialidade son-os seus sentimentos. Non ten nin un síntoma de habere irmanado as suas células nervosas co-as do seu epitelio, en accesos de sensiblería, nin o seu corazón está afeito a vivire da man do pensamento trocado en lazarillo dos afectos na aplicación ó estudio dos demáis. Villar Ponte é un cerebro san e un corazón valente.

Mozo, máis outo que baixo, enxoito de carnes, non ergueito, pro sin aspecto de humillado, o seu corpo ten que sere nece-

sariamente unha curva cortada por unha secante, a que se non dirá que sexa outra cousa que o esprito rectilíneo que dentro da carne de Villar Ponte ten morada. E co-roando este corpo, un rostro austero de boca parca e lumiosos ollos, frorece n-unha frente, sempre enroxeada pol-o fogo nela resguardado, que linda indeciblemente, onde é o seu natural término, co-un abundoso cabelo, lacio por de máis, tal ves porque a Natureza, atareada en arranxare o interior, non houbo tempo de amostrar-a sua maña no revestimento máis eisterno do cráneo de este home nado pra pensar.

Periodista cultísimo, director que foi de un moi principal xornal da Habana, redactor hoxe de un dos máis nomeados diarios de Galicia, onde escribe con inimitable estilo i-enevidiable maestría *Con letra del siete*, sempre escritor galano e nunca agotado na sua vastísima condición, Villar Ponte vive pras ideas, sendo tan puro no manexo da pruma, que xamás podera alguén ousare decir que idea pra vida... ¡Si Villar Ponte tivera lecer pra deixare fluir en libros a rica vea do seu intelecto!

Si alguén quixer medil-a sabidencia do maestro de galegos, leia «Nuestra afirmación regional»; e si analizare se pretendere o labor do propagandista incansable, folléense as páxinas de A NOSA TERRA.

Tal é o home, galego de alma e de corazón, de quen, pensando no centralismo que fixo de Galicia unha das máis ilustres bregonas dos pratos qua os convidados ó banquete gubernamental luxan, pódese decire, con grande propiedade, algo semellante ó eispresado n-esta frase de Lucio Floro:

«Este será aquel Scipión que medra pra esbalancare á Cartago.»

(Traducido de *La Región*, xornal orensano.)

O NOSO VOTO

RAMÓN CABANILLAS, TEN DE SERE ACADÉMICO

NA Academia Gallega, deixou unha cadeira valeira a morte de Pondal.

¿Quen pode substituíre ó Bardo?

Somente un home cheo de lus ven á nosa pruma: o de Ramón Cabanillas. ¿Hai outro capaz d'oponérselle?

O xenial autor de Vento Mareiro ten que ser o substituto do xenialísimo autor de Queixumes dos Pinos.

Ramón Cabanillas ten que sere nomeado académico, e tén de facerse a sua receución solene na Cruña, de maneira que día pé pra organizare unha festa galeguista.

Tal é unha opinión mui xeneralizada en Galicia e nas colonias de Galicia n'as Américas de que nos facemos eco, inda sabendo que o gran poeta cambadés non sinte a vanidade e doerase d'istas liñas.

A cantiga da lembranza

Pol-a fonda congostura, que'arrecende a lourei-
(ros,

Tristes van camiñando tres vellos pelegrinos,
Cando xa da laberca non se escoitan os trinos,
Y-o bon sol xa non doura cos seus lampos tristei-
(ros

Os cumes froleados dos erguidos outeiros.

Do crepuscolo maino ás luces qu'esmorecen
Camiñan pr'os seus lares en terras moi lonxanas,
Atravesando cerrras, touzales e montanas.
Buscan-a paz da vida porqu'as y-almas debecen,
Van camiño do Esquezo onde os dores se esquecen.

Por penascales irtos o río funga e brua,
Por irtos penascales rompendo vai a lua,
Y-unha mociña enxerga n-un canto a dita sua...

PELEGRINO PRIMEIRO

Non cantes, neniña,
Non cantes, pequena,
O teu canto nena,
E morte pra min.
Cala, cala axiña,
¡Non des mais ó vento
O triste conceuto
De canto eu sofrín!

PELEGRINO SEGUNDO

Canta, canta, moza,
Enxuga o meu pranto.
¡Eu sofrinche tanto
Dendes que nacín!
¡Cóm'a y-alma goza
Ó escoitarte, nena!
¡Cóma fuxe a pena
Do que padecín!

PELEGRINO TERCEIRO

¡Qué cantiga estrana
A tua, mociña!
¡O qu'á y-alma miña
Sentirille ela fai!
¡Que ledicia ufana
Ti n-ela m'ofreces!
E logo outras veces
¡Qué augurias me traí!

D'ista maneira cantaban
Oubindo a nena cantar,
Os vellos, qu'eisi lembraban
Tristuras do seu penar.
Y-eran cantos d'esperanza
Perdidos na lonxidade,
Y-eran cantos de suidade,
De delore e de lembranza
N-unha noite de luar...

—¿Non cantas?—dixeron ó verme pasar
Calado e tristeiro. Mais eu respondín:

—¿Pra qué, si cantades vosoutros por min!

VICTORIANO TAIBO.

Compostela.

A FROL DA Y-AUGA

(CONTO)

por ANTÓN VILLAR PONTE

NON lonxe do pazo, vetusto e señorial, cercado de vizoso xardin, onde residen pol-oran a señora marquesa e mail-a sua filla Carme, coase agachado antre duas ribadas que s'abren e estenden en suave declive, alcatifado por herbas musgos e feitos, formando poético curruncho apacibre que festonean loureiros, silveiras e cabrifollas, brota un manantial d'augas puras que, á través de toscá gárgola, salpicada de líquenes amarelados, precipita o seu chorro de prata en amplo tazón de pedra, cheo de limos verdosos. Alí van con cántaras e ferradas as mozas do lugar; alí abrevan as vacas d'amplias ubres e de ollos malencónicos ó regreso do pastoreo pol os prados viciños, e alí matan tamén a sede os viandantes que s'encamiñan á vila.

Ideial coma unha ninfa, toda vestida de branco e có peito ornado de froles, Carmela chegou á fonte gallardeando a sua esbelteza con áxiles brinco de pomba, por antre as pedras húmedas e as espadaiñas altivas. No seu rosto, d'epidermis suave coma un péxego, frolescen as rosas da xuventude; brilan os seus ollos grandes, inxenuos, rídores, con leda travesura infantil, baixo a ponte adorabre dos sobrollos, e os seus labres, docemente antrabertos, coma frol de dazoito abribs, somellan os enredos d'unha branca volvoreta co'as cereixas maduras. Recolle co'as suas mans finas, prodixio de carne aristocrática, a transparente abada, amostando o milagre d'uns pés breves e d'unhas pernas torneadas, ó mesmo tempo que incrina lixeiramente o busto. O sol da mañá pon nos seus cabelos, mouros e ondulantes, arrumbados con xeito sobre as sens, bicos ambarinos que alumean, volvoreteando, a sua nuca d'ala-bastro e a sua gorxa tentadora.

Na soledade campesina debulla a fonte as eternas risadas do seu chorro, feitas círculos de luz e burbuxas de cristal. O severo verdor dos loureiros proyeita unha sôma tenue e recedente sobre o céspede.

Carmela recreouse un instante na inocente contemprazón do seu rosto, que tréma con fúlxidos reflexos na aceitosa superficie do tazón. Uns rapaces estarrapados, guedelludos, de grande e redonda cabeza e de sucia faz, descalzos de pé e perna, que no viciño cómaro apacentan duas cabras á sôma d'un valado coberto d'hedras, chéganse a ela brincando travesamente. Carmela aloumiñaos docemente e failles mil perguntas. Logo, recollendo a abada antre as pernas e facendo unha cunca ideial co'as suas mans, toma a linfa do chorro cristaiño, que lle salpica có cohegante frescor das suas pingotas as meixelas, a gorxa e os brazos virxinás pra apurala axiña antre senoras gargalladas, entornando os ollos con volutuosa languidez. Os rapaces rín tamén e palmoteian, pretendendo imitala. De súpeto, no acougo da mañá, chea de prestixio xeórxico, dendes da copa d'un loureiro que ergue fachendoso as suas ponlas hacia o infinito azul, canta un mel-ro facendo rimal-os seus trinos co'as risadas da fonte.

Ó barullo de rezos pasos, Carmela volve a cabeza.

Pol-as outuras do ribazo, saíndo do camiño real, carabina en man, abanza un cazador. O mel-ro cala sin deixar n-ostante a copa do loureiro.

A bela nena vírase pálida e desacougada antre o pasmo dos rapaces, que s'ollan de xeito inxenuo. ¡E o mozo que mora no mesón e que veu á aldea pra restaural-a sua saúde, quebrantada pol-os vicios!

—¡Paulos!—berra nervosa—non sexa cruél; non mate o probe mel-ro...

O cazador adiantase risoiño e altivo.

—Pode vosté seguir nos enredos co'a y-auga, Carmela; mail-a libertá d'ese paxáro haina que mercar.

—¡Mércala! ¿cómo?

—Dándome de beber na ánfora divina en que hai pouco bebía.

Ela sonriu docemente, facendo gracioso mohín cós labres, na mentres nas suas meixelas, tersas coma a pel d'un péxego, marcábanse dous hoyuelos tentadores, e baixo a sôma das pestanas brillaba unha lus malina.

Paulos ollábaa insinuante, recreándose na sua turbación e seguindo con volutuosidade o rítmico movemento dos seos, que dentro do xubonciño contorneaban a sua morbidez coma pombas temerosas. De súpeto erguendo a carabina e apoiándoa no hombro, fixo resolto ademán d'apuntar cara á copa do loureiro.

—¿Disparo?

—Non, non... agarde, agarde un pouco...

A bela nena, mais bela que nunca, chea de dúbidas e trufando das dúbidas, toda acesa inmoulu en aras da libertá d'un paxariño os seus inxenuos rubores. Xuntando as mans que tremían, chegouse ó manantial cuio chorro cristaiño, ó ser cortado súpetamente desfíxose en mil fios e burbuxas de prata. Brillou a linfa transparente, diáfana, na cunca de carne do matís das puras areas marinas, onde un instante refrexáronse os seus ollos e boca. E Paulos, sorrindo sempre, bicando aquelas augas cós seus beizos e apurándoas feliz, fixo unha comunión bucólica, dina de ser louvada nos eternos ritmos do madrigal.

Cantou o mel-ro novamente coma n-aición de gracias, enredando e desenredando sen tré-gola o novelo cristaiño dos seus trinos en tolo transporte de ledicia. Paulos ofreceu unhas moedas a os rapaces que, alborozados e retozós, contempraban aquela escena d'égloga.

—Tomade e facédeme axiña unha coroa d'hedras, ¿queredes?

—Si señor, si—respondeu o maior con humildade de servo, pillando a dádbia nas suas mans, entramentes o outro preguntaba pasmado, co'a y-alma nos ollos:

—Ha ser grande...

—Coma para a miña cabeza.

Os zagaliños, travesos e áxiles, acugulados de contentamento, brincando coma pardás, encomenzaron á arringar hedras do valado.

Paulos e Carmela quedaron soilos. Ela suspirou tímidamente, baixando os ollos ó chan, chea de bondade.

—¡Ai! Por salval-o mel-ro cometin un pecado mortal.

—¿Non sabes que dar de beber ao sedento é obra de misericordia? ¡Fúchedes a miña Samaritana!

* * *

Pol-o camiño real adiantábase saloucando unha carreta. O sol brillaba no intenso azul da mañá, poñendo risas d'ámbar nas follas das árbores e franxas d'ouro coma veredas de luz, na herba vizosa das ribadas. Triscaban as hedras dos valados as lixeiras cabras de brancos vellós.

Deitada enriba do feno da carreta, que arrastraba unha parella de bois marelos, cansos, de ollos malencónicos e que pasou preto da fonte, guiada por mouro gañán de rezos músculos, iba unha moza forte, roxa, de amplos cadrís e outos seos, altiva e trunfal coma

deusa mitolóxica, tarareando ledo estribillo de cántiga de montaña.

Os rapaces volvían, entramentes, amostrando xubilosos a rústica coroa, que Paulos apresurouse a recoller.

Carmela despregou os labres ledos e rídores:

—¿Pra qué a quere?

—¡Pra cinguir co'ela a tua cabeza e procamarte reina da fonte onde bebín o amor, cumulgando cós teus ollos e co'a tua boca!

As mans do mozo rozaron co'as hedras tecidas pol-os dedos inocentes dos rapaces, as sens e os cabelos da nena, qu'incrinou o seu busto, silenzosa, amostando o branco nascimento d'unha espalda virxinal, pra se vere logo, antre risas, coroada emperatrís d'un corazón no espello da fonte.

Despois, Paulos púxose caviloso. Os seus labres abríronse malencónicos, con rictus d'acedume.

—¡Adeus, miña doce Samaritana! Pouco me resta de t'admirare.

—¿Logo vaise vosté da aldea?

—¡Hoxe! ¡Hoxe mesmo!

O mozo, vencida a inercia, qu'era forte raigame de paixón, afastouse paseniñamente, volvendo a cabeza a cada paso. Carmela, salayante, regaloulle unha ollada longa, aloumiñadora, profunda, entornando as suaves palpebras.

O mel-ro cantou novamente coma místico paxaro de lenda. Os rapaces, mudos, contempraban a nena, que no acougo da mañá, cós ollos húmedos e o peito palpitante, estrozaba a coroa d'hedras antre os seus dedos de neve, somellante a esas santas virxes que van camiño do martirio nas historias cristiás. O sol puña ós seus pés un espréndido e cabrileante regueiro de lus...

Hans Sachs en Compostela

O zapateiro poeta e dramaturgo

COMO na vella, secular Nuremberg...
Como Hans Sachs...

Hans Sachs era un zapateiro remendón, filósofo e poeta que inmortalizou Wagner nos «Mestres Cantores». ¿Non vos lembrades d'il? Facía madrigaes até cando, socarrón e ledo, c'o pretexto de ollare onde l'apertaba o zapato ó pé miúdo de Eva, axionllábase diante d'ela, e no silencio agardaba que o amore frolecese por riba da vella cabeza chea de volvoretas azules.

Era filósofo e poeta na secular Nuremberg, cidade histórica de torres outas, mouros, lixeiras, e de ruas caladas, cheas de sôma e d'acougo.

Pois hoxe Compostela fainos lembrar de todo isto. Porque a vella cidade galega ten somellanza co'a vella cidade xermana. E en Compostela hai tamén un zapateiro remendón, irmán do que conociu Wagner. Iste zapateiro remendón é un bôo poeta; un bôo poeta que fixo un notabre drama galego, que veñen ensayando algús obreiros compostetáns—¡benia íles!—pra estrenalo axiña. E unha cousa nova. Unha cousa dina de nota.

Terá de ser un acontecemento, un gran acontecemento, e pol-o mesmo, con moito gusto l'adicaremos canto espacio e atención sexan percisos.

Santiago, pobo artista: ¡que belo xeito o do homilde zapateiro poeta, que ven a continual-as tuas groriosas tradicións artísticas, sendo dina figura do fondo no que se move!

LÓSTREGOS

A PIRMEIRA BAIXA

por RICARDO CARBALLAL

N-un ano que levamos loitando na Irmandade pol-a redenzón da nosa terra con querendo vitoria trais vitoria, non todal-as mañás tiñan de sere pra nós rosadas mañás de Maio. Unha tivemos n-ista década, preta, lutuosa, de dôr fondonísimo; unha mañán en qu'a impracabre parca petou á nosa porta, pra levarnos pra sempre envolvemento nos priegues do seu sudario ó noso irman Chao; a un dos rapaces mais novos da Irmandade, a un dos derradeiros pr'a morte por lei natural. E foi Antón Chao o primeiro en crebar filas, satisfaguendo un novo capricho, unha nova bulra das leies naturais, da segadora de vidas.

Perdoádeme, que vos fale d'algo que foi, e si cando sendo, cicais non chegachedes a conecel-o, agora que tendes enxerguido qu'arrincado foi da vida ós dazaoito anos, cando ista era pra il—xoven e poeta ó fin—direito i espazoso camiño de froles, non poderedes menos de sentire qu'os vosos puños d'humanos péchanse co-a xenreira, ameazando ó ceo, coma si alí estivera o caosante dos nosos males no chan.

Finounos ó finar il, un irman dos bôs e xenerosos, un irmán do qu'agardábamos moito. Tiña escelentes condicións pra esquirtor e poeta, e sentía fundamente arelas de redenzón pr'á nosa matria. Na sua alma, nova, sinxela, rebulían rebeldías de loitador. Non era da Irmandade por sere, coma podía acontecer dad'os seus poucos anos; era dos nosos, dos convencidos, porque sentía sóbor d'il o peso dos aldraxes que a cotío nos infiren; aldraxes que palpou moi d'acaron cando viveu n'Habana, e que fixeron nacer na sua alma o odio que sintimos contra aquiles que nos aldraxan, os que levamos na frente unha estrela e no peito un cantar.

* *

Alí, no seu leito mortuorio, fiteino envolvemento no sudario, e ó seu redor, seguindo a liña do seu corpo, frescas e arrecendentes froles; froles que moi logo trocaríanse de lozanas coma foi il, en murchias e axadas por falla da savia da roseira.

Vin na sua faciana o selo do derradeiro dôr espritoal ó desprendérese da materia. Ó finar non pechou as palpebras pra non vel-a vida. Cicais no derradeiro salayo, ó dárese de conta qu'a vida na que tiña tantas espranzas terminaba pra il, abriunas moito, moito, n-un forte espasmo de dôr, e fitando quedou a vida das suas arelas, mais

sin vel-a, coma fitan os ollos limpos, fixos, brilosos, que teñen gota serea.

Fai unha tempada, dendes que na nosa terra comenzaron a brilar lostregues de redenzón, móstrase fera con nosco a segadora de vidas. Pol o xeito que leva, asomella atopárese en tráxico conxuro cós caciques. Mais non; agora nos tocóu a nós, impóis tocarálle a iles. Cando iso chegue, soio arelo que seia unha tempada longa, moi longa, tan longa com á eternidade...

* *

Co-a morte do irman Chao, poida sere que perdéramos un poeta mais da raza. N-algunhas poesías esquirtas por il, adiviñábase unha disposición pouco común nos poetas novos. Velaí téndel-a mostra na seguinte composición inédita e a derradeira que fixo:

Campaniñas, campanas,
bocas de bronce con lingua férrea
qu'en herdo tendes os sons guerreiros
que até nós chegan, dos rudos celtas;
qu'a paz decides dende as outuras
onde está, ós ceos, a crus aberta
como apreixare querendo ós homes,
com'ó aloumiño d'unha promesa.

Soade fortes,
soade recias;
falade ás almas da liberdade,
da independenza.

Tocade a fogo namentras ardan
en gran fogueira
as casas todas dos qu'escravizan
a nosa terra

Tocade mainas, tocade quedas;
tocade tristes pol-os qu'emigran
para as Américas,
buscando os aires da liberdade
qu'eiquí lles negan.

Tanguede sempre, sempre espertando
nosas arelas,
e as esperanzas e as rebeldías
qu'en nós latexan;

até que un día—ise gran día
qu'os bós esperan—
toquedes fortes, con sons bravíos,
e nos chamedes con voz de guerra.

Enton tocade dobrando tristes
pol-os que caian na loita fera;
e cando libre nosa Galicia
com'unha rosa que se abre, s'êrga,
campaniñas, campanas,
repinicade rebulideiras,
tocade fortes, tocade mainas,
tocade ledas,
como tocades nos mais groriosos
días de festa.

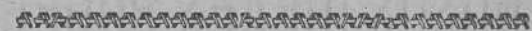
N-ista poesía atoparedes a flexibilidade da alma do poeta: agarimosa cós qu'emigran;

gran; rebelde i ergueita co-as perdidas libertades; recia, forte e vengadora cós caciques; baril e ridora cō mañán de redenzón. Fálalle ás campás dos dôres e ledicias da terra asoballada, e pídelles os difrentes sons qu'o seu esprito sinte.

Malogróusenos o poeta. Quédanos soio d'il, a lembranza hoxe, o esquecemento mañán. Pasará o tempo, e co-il o seu nome da mamoria nosa, pr'acochárese no misterio do que foi. Si folgos teño pra chegare a *ise gran día qu'os bós esperan*, cando as campás toquen coma *nos mais groriosos días de festa*, adicaréi unha lembranza ó seu nome, e tamén coma il direille ás campás:

*Tocade mainas, tocade quedas
tocade tristes pol-os qu'emigran...*

RICARDO CARBALLAL.

Trunfo grorioso da pintura galega

Vigo escomenza a ñosa redención económica

Eiquí tedes unha nova que nos enche d'orgulo.

Galicia acaba de trunfar de maneira sole e trascendente na Esposición de Pintura de Madrí.

Xesús Corredoira, noso querido amigo o gran artista lugués, que dixérase que no ambiente hestórico da vella Compostela refinou o seu talento, conquireu unha segunda medalla.

Xan Luis, artista compostelán que pol-a ves primeira concurríu a ista clás de certámes, ganou tamén unha terceira medalla.

Outros artistas galegos conquiren igualmente o loureiro do trunfo.

Mais a vitoria de Corredoira, do xenial Corredoira, é a que hoxe coidamos merecente d'un pequeno comentario.

Dixo Cervantes que os segundos premios había que consideralos sempre coma primeiros. E n'iste caso ten confirmación o dito.

Un arquitecto galego, de moito nome e prestixio en Madrí, o insine Palacios, n'unha carta que límos, di que o de Corredoira é o MILLOR DE CANTO FOI Á ESPOSICIÓN AO XUICIO DE TOD'O XURADO, non donándoselle primeira medalla, non porque non a merecese, senon porque era moito pra escomenzar, xa que o xoven pintor lugués tiña deixado iso das Esposicións fai tempo.

Por cousa somellante non se lle fixo prena xusticia a Xan Luis.

O mesmo Palacios, ó comentar isto, falando da pintura galega, di que ven a afundir as cousas charras e rechamantes do mediodía, iniciando unha nova reconquista que escomenza pol-o Noroeste.

Lugueses: os que vos riades de Corredoira e lle negachedes unha cativa suvención

pra os seus estudos e os que creíades n'el, alentádoos, todos tedes agora a obriga de rendir-lle un tributo d'admiración. Corredoiro onora á vosa terra mais que todolos políticos de rueiro.

O mesmo lles dicimos ós santiagueses respeito ó gabado Xan Luis.

¡Adiante rapaces! Cando esperta o sentimento nacionalista, providencialmente todolos nosos valores s'erguen trunfales. Ocorre eiquí o que ocorreu en Cataluña. O arte, a ciencia, a economía, todo alborea risoñamente. Até os financeiros galegos esco-

menzan a cumplil-o seu deber, sendo n'iste senso Vigo, c'o seu «Sindicato» merecente de gabanzas, pois asíñala o bóo camiño de rexionalizar as industrias e os negocios, com'a Covadonga da nosa reconquista económica. Vigo, a Barcelona de Galicia, agardamos que sexa a primeira cidade da nosa patria que logo de redimírese económica-mente do estranxeiro, «nacionalizando» as suas empresas materiaes, faga xurdir como corolario obrigado o nacionalismo político-social.

GALICIA E PORTUGAL

NOSOS IDEAES PODEN BENFICIAR A ESPAÑA

Ribeiro Carvalho, o gran escriptor portugués, publicou un formoso artigo que pra nos, «Os Amigos da Fala», os verdadeiros galegos, ten fondísima importancia.

E com'unha lus que alumea os camiños futuristas do pangaleguismo. Estrela briladora no ceio bretemoso do actual e ausurdo réximen centralista.

Cando no *Imparcial* de Madri, fálase de poñel-os meirs pra chegar á cubizada unión ibérica, despreciando as arelas d'autonomía que latexan nas rexións vivas d'España, o artigo de Ribeiro Carvalho, amostra que non é na irta meseta castelá onde ha resolvérese o problema, senon na periferia peninsuar, a base do previo recoñecemento da personalidade de Galicia, Baskonia e Cataluña.

Cando istas tres rexións gobernense de seu, e Galicia sexa un espello no que poida mirárese Portugal sin receios; cando Portugal vexa que a nosa rexión, desentendéndose de fronteiras artificiaes, sinte pol-os antigos irmáns o mesmo afeuto ou maior — maior tería de sere — que pol-os estranos conviventes no propio Estado, a Iberia grande ficará n'un feito.

Leede agora os anacos do artigo de Ribeiro Carvalho nomeado «Tierra gallega»:

«Pela primeira vez, depois de sahir de Portugal, continuei a sentir-me... em terra portuguesa. Porque a provincia do Minho, para mim, nao acaba em Valença, na ponte internacional: estende-se, deliciosa e florida, pela ribeira verdejante que vae de Tuy a Redondella e de Redondella a Vigo — extenso valle que é uma interminavel payzagem lusa, com as suas latadas sombrias e viçosas, os seus verdes salgueiros sonhadores, os seus regatos de aguas tranquilas, os seus casaes escondidos entre ramarias e aquella eterna alluviao de granito, nos casebres dos pobres, nos palacetes dos ricos, no piso das ruas, nos suportes dos parreiraes, na vedação de todos os quintalejos, no recorte murado de eirados e jardins...

Essa alluviao de granito, que vae do Porto até ás ruas de Vigo, e nao sei se de Vigo mais para o norte, dá para tudo — para todas as construcções, para todos os pavimentos, para tudo aquilo em que a pedra pode ser empregada: desde o cascalho das estradas aos blocos enormes dos caes da magnífica ria de Vigo — ria saudosa e linda, de um azul-ferrete e profundo.

E depois, quer no Minho portuguez, quer no garrido Minho gallego, os mesmos cos-

tumes, as mesmas tradições, os mesmos paineis das almas á beira das estradas, as mesmas virgens dolorosas nas suas columnas de granito. Mas o que mais nos encanta, o que mais nos surprehende, o que nos enche de umha súbita sympathia, e essa doce e terna e carinhosa lingua gallega, mais portugueza que hespanhola, e tao suave, tao cheia de melancolia, que até a palavra saudade em si contém...

Quem passa a fronteira, a caminho de Hespanha, em outras regioes, nota logo a diferença da raça e de costumes, uma fria hostilidade, outros sentimentos, outros aspectos, toda uma vida diversa e extranha. Parecem desafiar-se, de un lado e de outro, as ribas asperas ou viçosas dos rios. Erguem-se, frente a frente, de um e de outro lado, em uma inimidade surda mas feroz, velhas ameias de castellos en ruinas, testemunhas seculares de sangrentas luctas. O propio céo, para alem da fronteira, nos parece desabrido e mudado.

Na doce Terra Gallega, nao. O mesmo ar, o mesmo céo, os mesmos eidos tranquillos, a misma quietitude campezina, as mesmas eiras ao luar, os mesmos pinheiraes murmurantes.

Passamos em uma povoação. Por toda a parte nos acolhem sorrisos de sympathia e de alegre alvoroço.

—Sao portuguezes...

E na voz dos que nos falam ha como que o pesar profundo de que nos separem fronteiras.

Porque a Terra Gallega, quando nao aspira a uma junção con Portugal, tem pelo menos, em tudo e sempre, a sagrada e commovida aspiração da sua independencia.

No hymno regional da Galliza, que eu ouví quasi de lagrimas nos olhos, palpita, enternecido, esse claríssimo aneio:

*A nobre Lusitania
Estende os braços amigos...*

Uma coisa nao querem os verdadeiros gallegos: ser hespanhoes. Para elles, a Hespanha e a oppressora. Para elles, a Hespanha é a dominadora cruel. Em toda a literatura gallega vibra essa animadversao contra Castella.

Rosalía de Castro, a grande poetiza que

tao divinamente cantou a sua patria, assim o proclama:

*Probe Galicia, non debes
Chamarte nunca española,
Que España de ti se olvida
Cando eres, ay ¡tan hermosa!*

A emigração da Galliza nao procura, em verdade, as outras regioes de Hespanha. Quando nao emigram para a América, na mesma visao aventureira dos nosos camponezes, os gallegos debandam para terras de Portugal, enxameiam nos cafés de Lisboa e do Porto, percorrem as nosas aldeias, concertando alguidares e chapéus de sol amolando facas e thesouras, dormindo pelas eiras em noites de verao, ou pelos palheiros aldeaos nas geladas noites de inverno...

Do meu feixe

¿Múseca española?

QUEREDES unha proba concruente de qu'España non é unha nación senon un feixe de nacións diversas. Pichte dicía que língoa e o signo da nazionalidade. Eu vos digo qu'un signo de nazionalidade ainda mais craro é a múseca. E ¿onde s'atopa a múseca española? Haina andaluza, valenciana, galega, asturiana, pro á múseca d'España non parece por parte algunha. Algúns españoles din que a verdadeira múseca española é a *xota*. Pro hai unha *xota* murciana, outra valenciana, outra aragonesa, outra galega. A española non eisiste porque España, conxunto de diversos espíritos, ten que se manifestare en aspectos distintos.

A proba atópase na falla d'un hino nacional. Pedrell dicía, da *Marcha Real*, que non ten de solene mais qu'o aparatoso das circunstancias en que se toca. E a antiga *fusileira* adautada, e qu'a falla d'outra cousa millorre titúlase hino nacional. ¿Como espicare, si España tivese un soyo espírito, unha soya alma, que non fose capás de creare o mais cativo canto; como se espicare que d'ila non saire algo capás de se comparare co mais parvo *alalá* noso, co canto do labrego das llanuras manchegas cando traballa os eidos?

Cando se fai unha chamada opera española, son cantos das diversas nacións da Península ou d'unha soya, os que forman os motivos temáticos. E ó que no extranxeiro coídase múseca española son as *sevillanas*, *malagueñas*, todos estes cantos que ben craramente din co seu nome que non son españoles, senon localistas, craramente d'unha nación con caracteres propios.

Hai cantos framencos porque drento do Estado belga eisiste a nazionalidade framencica ben definida. Hainos rusos porque Rusia é unha nación. Hainos bohemios, ainda qu'os bohemios non formen un Estado, porque tamén teñen un alma nacional. Non-os hai españoles porque España non é unha nación y-é imposibre que, como conxunto, poida xamais producir o mais pequeno canto.

Pensade no tema e veredes a lus qu'españa e que resprandore vota sobre das nosas doutrinas.

Peneira, peneira.

N' A NOSA TERRA hai unha seución — ben ó sabedes — que titúlase *Peneirando*... Toda

a nosa labore ten que sere de peneira. Os escolleitos son os únecos que deben atopárese n'iste movemento todo corazón.

E-a peneira, hastra agora, deixou pasare moitas pedriñas. O millo non será puro. A fariña terá terra. E o pan terá de sere duro e terá de non nos gustare.

Non son istas verbas cabalísticas nin quero facere parábolos. Eu ben sei qu'os hirmás

de corazón grande m'entenden ó qu'eu quero dicire. Peneira, peneira. O comenzo da nosa peregrinazón é cando mais falla nos fai escollere os piligrinos. Os ollos alumia-dos, a y-alma feita lus: eisi a teñen os verda-deiros irmás. Peneira, peneira: nas nosas mans terás de sere crisol onde se purifiquen nosas singleiras d'homes que marchan.

XAIME QUINTANILLA.

AO MARXE DA MUNDIAL TRAXEDIA

A IMPOSICIÓN NACIONALISTA

por RAMÓN VILLAR PONTE

FOLLEANDO as páxinas da Hestoria huma-na, todas ilas ateigadas de crimés, atropellos e desposos sin conto, sácase a consecuencia irreatibible de qu'o afán d'un país por expansionárese e adiquirir prepon-derancia a costa d'os veciños, foi a causa da maoría d'os horrendos crimenes coletivos bautizados cò nome de guerras. Eisi como é difzile—difzile por non decir imposible—citare unha soya guerra na qu'o belixerante trunfador se limitase a vingar os aldraxes, reás ou imaxinarios, feito pol-o adever-sario, abondándolle pra iso coa gloria do trunfo, da mesma maneira resulta verdadeiramente difzile amostar a un pobo dono do trunfo, sin qu'ise trunfo levase aparellada a rapiña de terras da propiedade do vencido. Moloch, lembémonos ben, sobre sere san-guinario era raspiñeiro. O non querere os pobos viviren suxetos ás suas fronteiras natu-ras, velaf o segredo de tantas matanzas que fan da Hestoria un conxunto de páxinas vergoñosas e ruís.

Eisi como todo o eisistente na Natureza ten a sua esfeira d'aición perfectamente delimitada, da propia maneira os pobos teñen a sua. Os caracteres biolóxicos d'os pobos están condicionados pol-o chan que lles sirve d'asento. A cada home a sua envoltu-ra carnal; a cada pobo a sua porción xeográ-fica, porción que, pra il, ven a sere algo eisi como a envoltura carnal pra o home. E todo o que sexa non querer manterse dentro d'os propios lindeiros, e todo o que sexa pertender axuntarse o que por lei natural ineludi-bre á outra agrupación etnográfica corres-ponde, será querer contravir os prencipios cosmolóxicos que rexiron ó mundo dende a sua aparición, cousa que de ningún xeito sucederá endexamais.

Hoxe ista teoría de reconstituzón d'as

patrias naturas vai ganando terreo. A gue-rra autual—verdadeira revoluzón de princi-pios e definitiva trasmutazón de valores—adiquire cada día con maor intensida iste caariter vindicador de pleitos nazionalistas. A pouco que se ouserve ollarase como to-dal-as custiós relativas á nazionalidades opri-midas ou privadas de persoalidade van sain-do a discusión paseniñamente, y-eisi os lexitimos sonos d'os pobos asoballados dei-xaron de sere sonos pra convertírense en lexitimas espranzas.

Soyo a recostituzón d'as nazionalidades naturas, cò devolvemento d'as terras opri-midas ó núcleo primitivo de onde foron es-gazados e coa reintegración d'as nazionalida-des desmembradas, poderá traguere a quie-tude e a paz. Unha vez feito isto, tal estado de cousas traguera consigo, como secuela natural, as federaciós e as confederaciós, dando orixe cò nacimiento d'istas grandes agrupaciós de pobos ó trunfo d'os ideás qu'o mestre do federalismo por autonoma-sia, o apóstol Pí y Margall preconizaba co-ma procedimento pra que reinaran antre os homes o amor e a fraternidadc.

Mais como o fin qu'os nazionalistas perse-guimos é a recostituzón d'as patrias naturas con todo o que a ilas é inherente—idioma, dereito, instituciós, etc.—resulta que no noso campo, no do nazionalismo finarán por vir a confundírense, dende os mais opostos, todos aquiles que nomeándose internazona-listas, pacifistas, ou como queiran chamárense seipan aborrecer a noxenta frase: «a forza manda sobre o dereito» y-en troques faigan súa a conceición pacifista e humanitaria de Guimerá, na sua derradeira obra, berrando cò seu Nataniel: ¡A cada pobo as sus pro-pias fronteiras!

culturás que ten a Irmandade da cibdá veciña.

Mais inda é cedo pra espoñelos.

Hoxe samente diremos que no próisimo vrán, pensan os amigos ferrolans facer algunhas sesiós de Teatro da Natureza.

Mais adiante, mitins, conferencias e unha europea escola do bosque, somellante ás de Cataluña.

Isto é pensar ben as cousas. Isto é facer galeguismo.

¡Galeguismo dixemos? Pois terfamos d'añadire galeguismo outo e fondo; galeguismo serio.

Porque hai n'algús pobos da nosa terra certos enxebres de moca e pichel, que coi-dan que o enxebriismo consiste en organiza-re foliós, romaxes e xantares con lacón e grelos, enxergando iste pobre e baixo es-prite de Falstaff con cirolas, nos artigos es-quirtos en galego.

E non; como dixo mui ben o esquisito artista, noso bóo irmán Castelao, os enxebres de hoxe, somos amigos do carto de baño, da limpeza, do hotel, do automóvil e da cultura mais refinada. Tal que o formen-to d'unha nacente nacionalidá europea.

A outra clás d'enxebres non nos conve-ñen, nin lle conveñen a Galicia: son nosos inimigos, os que perxudican nosas porpa-gandas.

Todo isto nol-o suxiriu a visita que nos fixo fai poucas datas o querido correlixo-nario Xaime Quintanilla, un dos verdadeiramente predileutos.

SUSCRICIÓN PR'A NOSA BANDEIRA

	Pesetas
Derradeira suma	47'00
Sra. Sofia Dominguez de Valcárcel	2
» Francisca Rey	0'50
Srta. Carmen Chao Maciñeira	1
» Clémentina Ponte	1
» María Orosa	1
» Consuelo Crespo	1
» Analia Freire	2
» Evita Camino	0'50
» Eugenia Camino	0'50
Por xunto.	56'50

Peneirando...

UN día na revista *España*, de Madrí, fa-louse da nosa «Irmandade.»

E foi un galego—galego por sere nado en Galicia, com'os grelos, por exemplo—quen logo de doerse da nosa homildade co-leitiva, rifaba c'os «Amigos da Fala» que berran pondo carraxe nos seus berros.

Tamén se falou da nosa «Irmandade» na *Correspondencia de España*, e no *Blanco y Negro*.

No *Blanco y Negro* Antón del Olmet.

E Antón del Olmet decía que escomen-zamos c'un xeito lírico, pra ficar «insinñando a orella coma os catalás e bascos.»

Descuide, Antonciño... A vosté abón-da-lle con preocupárese d'outra orella.

Da que quizais lle dian razón na «Casa de Galicia.»

Atenda ó seu xogo. No noso perdería sempre, porque non hai n'il troque de pos-turas, nin saltos... mortaes.

Un notabre cadro de afeiroados ó arte de Talia, ven repesentando obras de teatro n'unha culta Sociadá de Ponte de Mera (Ortigueira.)

As derradeiras que levou á escea, fono o formoso drama de Lufgrs «Esclavitud», que conquireu un grande éisito, e a chistosa co-media de Rodríguez López «O Chufón.»

Paseniñamente, vaiselle facendo ambiente ó teatro galego.

Bóo síntoma. ¡Como que naide pode dei-xar de reconecer que imos asistindo a un novo renacemento literario rexional!

A Irmandade do Ferrol

TIVÉMOL-A fonda satisfaciós de saudar na Cruña ó conselleiro pirmeiro da Irman-dade da Fala no Ferrol, Xaime Quintanilla.

Xaime Quintanilla, ¿quén o non sabe?, é un rapaz de moito valimento, como médico como xornalista, como pensador, como enxebre; home de cencia e d'arte ó mesmo tempo, que conquire axiña o esprite de can-tos falan con il.

Enterounos dos importantes proxeitos

FILLOS DE A. BARCELÓ (S. en C.)**MÁLAGA**

Cosecheiros, esportadores de viños seleitos da España, oxén, anisados, ron, coñac, etc.

Son os únicos donos das marcas de moito creto e sona chamadas

ANÍS DOUS MONOS**RON LA LUCÍE****OXÉN SUPERFINO**

Pra encargos, na Cruña, rúa do Orzán, 144

PEDIDE SEMPRE

CHOCOLATES BRANDARIZ

VENDENSE EN TODOL-OS COMERCIOS

D' ULTRAMARINOS

Enrique Brandariz y C.^a

Ronda da Coruña, 22. — LUGO

CONTOS GALLEGOS**ASIEUMEDRE**

Pol-a cativa cantidá de dous réas podedes ter risa unha semana enteira.

Véndese na Librería de Lino.

LABREGOS:

Si queredes encontrar a peste das patacas, vacelos (vides), hortalizas, etc., e dobrar a colleita d'aqueles pro **SULFATO DE COBRE**

Pedide prezos e condiciós ós

Grandes Almacés de Ferretería, Vidros e Pinturas

DE

Romero Hermanos

Concepción Arenal, 1 e 3; Iglesia, 90 e 92,
e Canalejas, 77

FERROL**H. LA PALOMA**

DE

Ramón Morandeira

Este espréndido establecemento, situado no mais céntrico da poboación, axeitado á outura dos millores da sua cras, conta con espazosas e aireadas habitazons, boa e abundante mesa, un servizo puntual i esmerado, e asistencia facultativa pol-o enxebre e renomado doutor A. Otero.

Fonte de San Antón, 20 - Santiago

LEUTORES:

Quen queira ter un traxe bóo e xeitoso, e que lle coste pouco diñeiro, qu'ó faga na xastrería de

Xosé Varela**CIRCO, 16-BAIXO — VIGO****FÁBRICA DE BISELAR, GRABAR E DECORAR CRISTAL**

Espellos de Venecia e de tocador, lisos e biselados.

Rótulos grabados e vidreiras artísticas.

Lúas de grandes tamaños e grosuras.

Vidros impresos e de total as cras.

Baldosas pra pisos.

Narciso F. Pereira

ORZAN, 76 E SOCORRO, 37 E 39

A CRUÑA**VIÑOS BRANCOS E TINTOS**

Riveiro: Arnoya fino.

Rioxa: Federico Paternina.

«Rioxa Ollauri» especial pra familias.

Botella sin casco: 0 55 ptas.

Pedidos: W. LOSADA**HOTEL CONTINENTAL****Os "Previsores do Porvir"****SOCIEDÁ MODELO, ESPELLO DE PATRIOTISMO**

*Chegou a 42 millos de pesetas de aforro
en doce anos*

A súa representación na Cruña, ten as oficinas no número 45-2.º, da rúa Real.

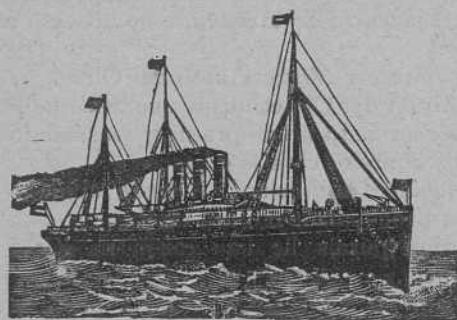
NAZONALISMO GALLEGO

A NOSA AFIRMACION REXIONAL

(2.ª EDICION)

Libriño ben imprentado nos modernos talleres da «Voz de Galicia» con xuicios e opinións de Rodrigo Sanz Porteiro, Banet, Fontenla, Calvo, Casares, etc., por Antón Villar Ponte.

Véndese a 50 céntimos. — Os pedidos faránse ó autore, no Rego d'Auga, 4-1.º — Cruña. — Os suscritores d'este boletín poderán adquirilo á metade do prezo sinalado.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

VAPORES CORREOS DE GRAN VELOCIDADE

SERVICIOS DIREITOS DENDE O PORTO DA CRUÑA

Para á Habana, Veracrús, Porto Rico, Santiago de Cuba, Nova Orleans, Nova York e combinación pol-o ferrocarril para calquera punto dos Estados Unidos.

Ademite pasaxeiros de primeira (varias categorías), segunda, preferencia e terceira clás, e carga.

Os emigrantes e todol-os equipaxes, son levados a bordo por conta da Compañía.

Para toda clás d'informes sóbor de datas de saída, precios do pasaxe e tipos de flete, dirixirse ó seu Consignatario

D. Nicandro Fariña

Rúa de Compostela, esquina á Praza de Lugo

NOTA. — Quedan sin efecto total-as tarxetas de visita, pois non se deixa entrare a bordo.